

FTAMP 71.37.75

ҚЫЗЫЛОРДА ОБЛЫСЫНЫҢ ТУРИСТІК РЕКРЕАЦИЯЛЫҚ ДАМУ ПОТЕНЦИАЛЫНЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ

А.С. НУРГАЗИНА^{[0000-0002-1020-5283]*}, Н.С. ҚАЛИЛА^[0000-0003-1298-6041]

Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті, Ақтөбе, Қазақстан

*e-mail: najzharkyn@mail.ru

Аңдатпа. Туристік рекреация саяхатшылардың ішкі жан дүниесінің қажеттіліктерін қанағаттандыратын, өмірге деген құлшынысын арттырып, ұзақ уақыттық демалыс ұйымдастыратын нысандар. Оның қатарына сауықтыру, танымдық, табиғи, мәдени-тарихи, спорттық, мәдени көңіл-көтеру нысандары кіреді. Әр адамның жеке қызығушылығына байланысты рекреация ресурстарын туристік іс-әрекет мақсатында ұйымдастыру саланың жаңашылдығының белгісі. Туристік саладағы рекреациялық ресурстар аймақ, аудан, елді-мекендердің қалыптасу тарихына, орналасуы орнына, құрылым ерекшеліктеріне байланысты сан түрлі болып келеді. Белгілі бір аймақтың туристік ерекшелігінің қалыптасуы сол жердің рекреациялық ресурсы мен мүмкіншілігіне тікелей байланысты. Туристік рекреациялық орындардың аймақтарда кеңінен таралуы, туризм саласының жаңашылдықпен дамуындағы негізгі көзі болып табылады. Рекреацияның негізі бұл қалыпқа келтіру. Емдік мақсатта ғана емес, рухани бағытта да қарастырылады. Рекреация түсінігі рекреациялық орын, рекреациялық іс-әрекет, рекреациялық мүмкіншілік және тағы да басқа элементтермен құрылады. Әр аймақтың өзіндік рекреациялық ерекшелігі бар. Мүмкіншіліктің болуы аймақтың туристік деңгейінің белгілі бір нәтижеге қол жеткізуіне көп септігін тигізеді. Тек оны ұтымды, орынды ұйымдастыра білу шарт. Нәтижесінде көпшіліктің сұранысына ие, барлығына дерлік қолжетімді, жоғары деңгейлі, қайталанбас жаңа дүниелер жарық көріп, туристік рекреация түсінігінің ауқымы кеңейе түседі. Әлемдік деңгейде қарқынды даму үстіндегі туризм саласының рекреациясы ешқашан тыс қалмайтын фактор. Себебі, туризмнің әр бөлігімен байланысып, өзіндік ауқымды орнын қалыптастырған сала болып табылады.

Түйін сөздер: Туристік рекреация, экскурсия, курорт, мұражай, кесене, ішкі туризм, туристер, этно-саябақ.

Туризм саласында адам жанына тыныштық пен жайлылық әсер сыйлайтын бұл - туристік рекреация. Ол дегеніміз туристердің рухани жан дүниесінің қажеттіліктерін қанағаттандыратын, күш-жігерін қуаттандырып, тынымсыз тіршілік әлемінен сергітетін табиғи, тарихи және мәдени нысандар қатары. Рекреациялық нысандар қатарына курорттар, емдік-сауықтыру шипажайлары, спорттық және экскурсиялық орындар, табиғи-мәдени, тарихи, архитектуралық объектілер мен тағы да басқа туристердің қызығушылықтарын оятатын жаратылыстан пайда болған аймақтар кіреді. Туристік рекреациялық нысандар әр аймақтың өзіндік ерекшеліктері мен құрылымына байланысты таңғажайып орындарға ие. Нысандар орналасу аймағы, қалыптасу тарихы мен дамуы және өзіндік тың қасиеттері бойынша жергілікті орындардан ерекшеленеді.

Қызылорда облысының аймағы туристік бағыт бойынша мәдени, тарихи және табиғи рекреациялық нысандарды қамтиды. Аталған бағыттағы нысандар аймақты туристендіру мақсатында болашаққа қойылған жоспарлық бағдарламалар бойынша даму негізінде жұмыстар атқарып, туризм саласында маңыздылығын арттыру үстінде. Сыр өңірінің барлығына танымал рекреациялық нысандар қатарына Жаңақорған емдік-сауықтыру шипажайы, Байқоңыр ғарыш айлағы, Қорқыт Ата мемориалдық кешені және Арал теңізінің көлдері жатады [1]. Бұдан бөлек облыс аймағында ерте заманда іргесі қаланып, қазақ жұртшылығына танылған Ұлы Жібек жолының бойында орын тепкен тарихи қалалардың орындары мен батыр ата-бабаларымыздың, аналарымыздың кесенелері орналасқан. Сыр бойындағы бұл орындардың өзіндік қадір-қасиеті, ерекшелігі мен ғажайыбы, тарихы мен маңыздылығы жоғары. Соның бірі 1918 жылы өз жұмысын бастаған Жаңақорған емдік-сауықтыру шипажайы келушілерге денсаулық жағдайына байланысты қызмет көрсетеді. Нысанның басты ерекшелігі бальнеологиялық курорттық негізде, яғни келушілер мұнда батпақпен және тұзды сумен емдеу шараларын қабылдай алады. Негізгі емдік көзі - Теріскен көлінің батпағы мен тұзды суы. Келушілер үшін 3 түрлі негіздегі жатын орындары, мезгілдік тамақтандыру және ем қабылдайтын арнайы физиотерапиялық бөлмелер қарастырылған. Бұдан бөлек 2020 жылы іргесі қаланған Орда-Сығанақ шипажайы балшықпен және рапа тұзды суымен емдеу шараларын жүргізеді. Мұндағы қызметтің бағасы 9500 теңгеден басталып, 19000 мыңға дейін жетеді. Емделушілерді дәрігерлік бақылаумен, ыстық тамақпен және бос уақытын тиімді ұйымдастыру үшін спорттық залдармен қамтамасыз етеді. Орын алып жатқан пандемиялық жағдайларға сәйкес қазірде шипажайлардың қызметіне сұраныс тұрақты деңгейде. Десек те, бұл орындардың бәсекеге қабілеттілігін арттыру және дамуын жоғарылату үшін келушілерге қызмет көрсету мен қажеттіліктерін толық қанағаттандыру бойынша әліде бірқатар жұмыстар атқарған жөн. Заманның дамуына сай жаңа технологиялық құралдармен қамтамасыз ету, қосымша қызмет түрлерін ұсыну арқылы алғашқы қадамдарды орындау басты міндет болып табылады. Екінші қарастыратын нысанымыз көпшіліктің қызығушылығын тудыратын Байқоңыр ғарыш айлағы. Бұл ғарыш әлеміне қызығушылар үшін таптырмас орын. Ондағы басты нысан Космоновтика мұражайы ашық аспан астындағы экспозиция және КСРО-ның бас зымыран құрастырушысы Сергей Королёвтың және тұңғыш ғарышкер Юрий Гагариннің өмір сүрген мекені болып табылады. Бұл аймаққа саяхатшыларды әкелуге 28 туроператордың құқығы бар. Соның ішіндегі 7-і ғана отандық туроператорлар. Сұранысты көптеп тудыратын аймаққа саяхат жасаудың да өзіндік қиыншылықтары бар. Жұлдызды қалашыққа барғысы келетін ҚР мен ТМД елдерінің азаматтары үшін 25, ал өзге мемлекеттер үшін 50 күн бұрын арнайы «Роскосмос» - ғарыш айлағын басқаратын

мемлекеттік органға өтінім берілуі тиіс. Ал зымыранның көк аспанға самғауын тамашалау мүмкіндігін алу үшін арнайы рұқсатнама құжаттары бөлек рәсімделеді. Одан бөлек Байқоңыр қаласының Ресей мемлекетінің аумағына қарастырылуы да азаматтардың қалаға кіріп-шығу мәселелерін туындатады. Аймақта туристердің ағымын дамытуда басты мәселе осы болып табылады. Егерде өз жерімізге емін-еркін кіріп шығудың ешқандай қиыншылығы болмаса, осындай кішкентай қалашықтың өзінде туризмнің дамуына үлес қосуға мүмкіндік ала аламыз. Себебі, қазір адамдар бірсарынды саяхаттан гөрі өзгешелікті қалайды. Жаңашылдықпен танысу, жұмыстардың жүргізілу барысын тамашалау, көзбен көру, сезіну, қызықты сұрақтарға жауап алу сынды сұраныс пен ұсыныстардың кедергісіз орындалуы саяхаттың өткізілуіне жоғары баға береді. Жоғары баға беріліп, сұраныстың артылуы әрине аймақтың туристік жағдайын қалыптастырады. Еліміздің ерекше нысандарының бірі, мақтанышымыз болып саналатын байлығымызды таныту үшін атқарылатын жұмыстар міндетті түрде оң нәтижесін берері хақ. Келесі көпшілік сұранысына ие келесі нысан 1980 жылы іргесі қаланған Қорқыт ата мемориалдық кешені Қызылорда облысының Жосалы кентінің жанындағы «Қорқыт» теміржол станциясының аумағында орналасқан. Ұлттық музыкаға қызығатындар үшін атақты Қорқыт атаның мекен еткен аймағы қасиетті болып саналады. Әлемнің барлық жағына бағытталған стеллаларға орнатылған құбырлар арқылы естілетін қобыз үні мұнда келушілерді таң қалдырмай қоймайды. Кешеннің қабырғаларындағы әр түрлі құпиялы ою-өрнектер мен тың дүниелер сақталған мұражай кез-келген саяхатшыны қызықтырады. Осындай ерекше орынды тамашалау барлық азаматтарға бірдей мүмкіндік туғызады. Арнайылап ат басын бұрмасада, жол-жөнекей кешеннің тыныс-тіршілігімен танысып, тамашалауға болады. Кешеннің саяхатшылар үшін қызығушылық тудыруы қазіргі уақытта аймақтағы тарихи туристік рекреация дамуының басты нысаны ретінде қарастырылады. Қорқыт бабамызға сый-құрметін көрсетіп, жолай жолаушылар арнайылап аялдап, кешеннің сәулетімен танысып шыға алады. Мұражай іші қазақ халқының құнды өнер туындыларымен, кешеннің құрылу тарихын баяндайтын ақпараттармен, Қорқыт атамыздың және қастерлі қобыздың мүсінімен жабдықталған. Мүсін мұражайдың ортаңғы бөлігінде, күн сәулесінің шуағын мол түсіретін төбесі күмбезді бұрышында орналастырылған. Рухани байып, азық аламын деген тарих сүйер саяхатшылар болса, кешен таптырмас, қайталанбас әсер сыйлайтын нысан болып табылады. Жағажайлық құмды демалыс мекенін қалайтындар үшін Қамыстыбас (Қамбаш) көлі келушілер назарын өзіне аудартады. Жаз мезгілі бастала салысымен көптеген келушілердің орнына айналатын нысан суының емдік қасиетімен ерекшеленеді. Аймақтың ауылшаруашылық жағдайы саяхатшылардың агро және этнографиялық туризммен айналысуына мүмкіндік береді. Яғни, мұнда келушілер түйемен, атпен, қайықпен серуен құра

алады. Тек қана жағажайлық демалыспен шектелмейтін бұл аймақта келушілер үшін басқа да ойын-сауық орындары мен тынығу үйлерін ұйымдастыратын болсақ, алдағы уақытта демалушылардың сұранысын арттыруда көп мүмкіндік аламыз. Өйткені, көптің ұзақ күтетін жазғы демалысын жағажайлы аймақта өткізуі өз сұранысын жоғалтпайтын демалыстың түрі. Жаздың самал желін сезініп, суға шомылып, күнге қыздырыну әр адамға жазғы демалыстарына қоятын басты жоспардың бірі. Демек, келушілер ауқымын ұлғайту аса қиындық тудыра қоймайды. Тек бастысы демалушыларды жайлылықпен, қызмет түрлерінің алуан түрлілігімен қамтамасыз ету. Су туризмінің түрлерін дамытуға да мүмкіндіктер қарастыруға болады. Жағажайлық волейбол, гандбол, футбол сынды спорттық шараларды іске асыруда оң пайдасын тигізетіні рас. Сол үшін аймақтың инфрақұрылымына көптеп көңіл бөлінуі қажет. Одан бөлек көл суының антропогендік күштердің және үй жануарларының әсерінен ластануы басты мәселе болуда. Осы тарап бойынша табиғатты қорғау, сақтау, ластану шаралары қолға алынса нұр үстіне нұр болар еді. Демалушылардың таза аймақта тынығуы әлбетте жағымды әсер қалдырмай қоймайды. Сондықтан, инвестициялық қаржы көздерінің қолдауымен материалдық-техникалық базаны жаңашаландыру басты маңызды шарт болып табылады. Арал теңізі – Қызылорда облысында орналасқан ірі су айдыны. Бұрынғы толқынған теңіз қазірде тұзды шөлге айналып келеді. Аясы тарылған Аралдың маңында өзге өңірде кездеспейтін ерекше көркемдік орнаған. Құмды дала, елсіз өлке, шексіз аспан және көз жеткізбес көкжиек [2]. Иә, бұл қазіргі Арал теңізінің жағдайы. Ландшафттың тартымдылығы ерекше аймақтағы шөлді алқаптарда джип-туралрдрв ұйымдастыруа болады. Шөл даласында теңіздің орналасуы өзгеше үйлесім. Алайда, сол үйлесімділікті ұтымды пайдалана білу келушілер назарын аудартады. Бұл орынның туристік аймақ ретінде қалыптасуына ықпал етеді. Табиғи ерекшелігімен сипат алатын Арал маңындағы Барсакелмес қорығы осы аттас жұмбақ аралда орналасқан. Аумағы 160 гектардан асады. Қорықтың бірегейлігі оның маңайында жүргізілген ғылыми-зерттеу жұмыстарында, бұл климат өзгеруін талдау және табиғи ландшафттың шөлдену себептерін іздестіру және биосфераның рельефі мен құрылымының қалыптасуын зерттеу болып табылады. Барсакелмес – тірі табиғаттың сирек кездесетін және әдемі өкілдерінің қазынасы. Жергілікті флора өсімдіктердің 278 түрін, оның ішінде Борщовтың әсем қызғалдақтарын, Қандым бұталарын, сексеуіл қалың шоқтарын қамтиды. Жануарлар әлемі көптеген омыртқасыздармен ерекшеленеді, сондай-ақ қорық көптеген бауырымен жорғалаушыларға, құстар және Қызыл кітап жануарларын қоса алғанда сүтқоректілердің 28 түріне мекен ету ортасы болып табылады [2]. Ерекше құрылымды қорықтың табиғаты да өзгеше. Ауаның ластануынан мұндағы көп өсімдіктердің түрлері жойылған. Аймақты зерттеушілердің айтуынша қорық тылсым күштердің мекені саналады.

Бұл мистикалық туризмге қызығатын туристерді тартудың бірден-бір жолы. Сыр өңірінің тарихына қызығушылық танытушы саяхатшылар үшін тарихи-рекреациялық орындар маңызды орын алады. Соның бірі этно-туристік орталықтардың бірі – Сығанақ қалашығы. Қалашық туралы алғашқы жазбалар 10-11 ғасырға жатады, ол кезеңдері қала оғыз қоныстарына тиесілі болған. Орта ғасырларда Сығанақ Қыпшақтың астанасы, Ақ Орданың ордасы және Қазақ хандығының орталығы болған. Сығанақта мешіттері мен медреселер бой көтерген, сондықтан археологиялық жұмыстар кезінде ортағасырлық сәулет өнерінің көптеген ғимараттары, сондай-ақ қыш ыдыстар, диірмен тастарының үзінділері, өрнектелген тастар табылды [2]. Келесі тарихи орын Ұлы Жібек жолы бойында орналасқан ежелгі ірі сауда орталығының астанасы Жанкент қалашығы. Қолөнердің отаны деп танылған қала археологиялық зерттеулер жүргізілуде көптеген маңызды дүниелердің ашылуына септігін тигізді. Қазіргі уақытта Мәдени мұра бағдарламасының қолдауы бойынша тарихи қалашықты аспан асты мұражайына айналдыру үшін бірқатар жұмыстар атқарылуда және жоспарлануда. Мұнда ежелгі қалашықтың тарихымен танысып, жан дүниесін рухани байытқысы келетін туристер үшін экскурсиялар ұйымдастырылып жүргізіледі. Тарихи қалашықтың қалыптасуы, құрылымы, байырғы тыныс-тіршілігі, дамуы мен жойылып кетуі туралы ақпараттарды білу көптеген келушілерді қызықтырады. Қала туралы бірнеше нұсқалы аңыз-әңгімені естіген саяхатшылардың, мекенді өз көздерімен көруі саяхатқа өзгешелік береді. Және саяхатшыларға археологиялық қазба жұмыстарына қатысуға мүмкіндік беруді ұйымдастыратын болсақ, бұл аймақтық саяхатқа деген сұранысты арттырудың таптырмас жолы болмақ. Зерттеу, іздеу жұмыстарына қатысып, таным көкжиегін кеңейтетін мүмкіндіктерді ұсыну өзгешеліктің символы болып қалыптасар еді. Өңірдің тарихында елеулі маңыздылыққа ие батыр ата-бабаларымыз бен аналарымыздың кесенелері мен мұнаралары көптеп шоғырланған. Әрбір жеке тұлғаның өзіндік өмірлік наным-сенімінің болуы, тылсым мен құдіретке құрметпен қарайтындар үшін, сонау заманғы аңыз-әңгімелер негізінде жеткен бабаларымыздың рухтандыратын күш-жігеріне сенім білдіріп, ниет ететін жандар үшін бүгінге дейін сақталған кесенелер мен мұнаралар өзінің қалыптасу тарихымен, ерекше қасиетімен назар аудартады. Ішкі жан дүниемен сенім білдіру, бұл орындардың келушілерге тың әсер қалдыруына өз септігін тигізеді. Бұдан бөлек мәдени рекреациялық нысандар, соның ішінде бастысы мұражайлар болып табылады. Аймаққа келушілер үшін Қызылорда облыстық тарихи-өлкетану мұражайы қызмет көрсетеді. Ел астанасы болған сыр өңірінің тарихы мен қалыптасу кезеңдері, дамуы кез-келген саяхатшының қызығушылығын оятады. Мұражай қызметін пайдалану арқылы, өңір тарихымен, табиғатымен, жануар және өсімдік әлемімен, ауыл шаруашылығы, өнер әлемімен танысуға мүмкіндік бар.

Осындай туристік рекреациялық орындар тек қана оңтүстікте емес еліміздің барлық аймағында қамтылған. Алайда, өңірлердің экономикалық тұрғыдан даму деңгейі туризмнің барлық аймақта біркелкі таралуына әр түрлі ықпалын тигізеді. Мысалы, батыс өңірінің туристік рекреациялық нысандары секілді біздің аймақтың да мүмкіншілігі зор. Бірақ, ол аймақтың келушілерге ұсынатын қызметтері, жарнамалық жұмыстарының қарқындылығы әлдеқайда жоғары. Осы тұста арнайы дамыту жоспарын құрып, сол бойынша ұтымды жұмыс атқарсақ біз ұсынатын орындарды да әлде де танытып, келушілердің санын арттыруға болады. Бұрынғымен салыстыратын болсақ аймақтың қазіргі туристік рекреациялық даму потенциалы бірқалыпты. Алайда, мұны қалыпты тұрғыда қалдыру қате, болашақта дамудың жаңа кырларын ашып, тың ойлармен бөлісу, оны іс жүзінде жүзеге асыруға ынта, ерік-жігер қойып, қарқынды жұмыс жасау қазіргі потенциалды көтеру үшін мол мүмкіндігі мен септігін тигізеді. Даму потенциалының көрсеткіштерін шетелдік келушілермен шектемеу керек, ол үшін ішкі туризмді дамытуға үлес қосып, өз ішімізде келушілер қатарын көбейтуіміз қажет. Ол үшін инфрақұрылымдық жағдайды қалыпты ету, қызмет көрсету саласының деңгейін жоғарылату, білікті мамандардың санын арттыру, жарнамалық жұмыстармен белсене айналысу арқылы халықтың қызығушылығын, назарын аударту маңызды болып табылады. Осы тұста 2020 жылы Арал және Жаңақорған аудандарында 2 туристік нысанды іске қосу ұйымдастырылған. Одан бөлек, Қармақшы ауданы мен Төретам кентінде этно-саябақ жобасы ұсынылып, құжаттары әзірленуде [3]. Қазіргі уақытта Байқоңыр қаласында бірқатар саябақтар жаңартылып, қаланың көркейуіне жұмыстар атқарылуда. Бұл әрине қуантарлық жағдай. Қазіргі таңда туристік нысандар бойынша облыста 100-ден аса қонақ үй, шипажай мен жағажай орындары, демалыс орындары, 12 туристік фирма және «Батыс Еуропа – Батыс Қытай» автокөлік дәлізі бойында 30 сервистік қызмет көрсету кешені бар. Сонымен қатар, өңірімізде халықаралық, республикалық, облыстық, жергілікті маңызы бар 545 тарихи-мәдени нысан тіркелген. Жалпы, қазіргі уақытта аймақта ішкі туризмді дамыту мәселелері кеңінен қарастырылып жатыр. Саралау жұмыстарының нәтижесінде өңірдегі 29 туристік нысаннан біршама инфрақұрылымдық мәселелер анықталған. Осы бойынша 2020-2021 жылға арналған бағдарламалар аясында шаралар қабылданды [4]. Қабылданған шаралардың нәтижесінде өңірдің туристік рекреациялық даму потенциалын жоғарғы деңгейге жеткізу дәл қазіргі уақытта маңызды міндеттердің бірі болып табылады. Облысымызда республикалық желілік туристік агенттік «Otrartravel» жұмыс жасайды. Осындай кең ауқымды қызмет түрлеріне ұсынатын мекемелерден бөлек, аумақта туристік қосымшаларды іске қосу қажет. Бұл қолжетімділікті арттырудың бірден бір қадамы. Онлайн қызметтердің дамыған уақытында өңіріміздің осы тақырып бойынша ақсандауы білінеді. Туристерге бағыт беретін туристік

карталар, GPS навигаторларының қызметтерін ұсынатын және объектілер жөнінде ақпараттандыратын қосымшаларды қолданысқа енгізу өте маңызды мәселе. Аталған мәселерді кеңінен қарап, шешілу жолдарын қарастырсақ, әрине үкімет тарапынан қолдау шаралары жүргізілсе облыстың туристік әлеуетін арттыруға мүмкіншіліктерді ашуға болады.

Әдебиеттер тізімі

1. Г.Б.Токтағанова., А.Шырманбаева., О.Т.Айдаров – Қызылорда облысында туризмді дамыту мүмкіндіктері. «ГЕОГРАФИЯ: ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция жинағы. 2008 ж. Алматы. Эль-Фараби ат.ҚазҰУ. Молодой ученый 2015. <https://moluch.ru/archive/>
2. [Электрондық ресурс]. - URL: <https://kazakhstan.travel/>
3. [Электрондық ресурс]. - URL: <https://24.kz/>
4. [Электрондық ресурс]. - URL: <https://syr-media.kz/>

References

1. G. B. Toktaganova. A. Shyrmanbayeva., O. T. Aidarov (2008) Kyzylorda oblysynda turizmdi damyту мүмкіндіктері. «GEOGRAFIYA: GYLYM ZHӘNE BILIM» atty xalykaralyk gylymi-tәzhiribelik konferenciya zhinagy. 2008 zh. Almaty. Әl'-Farabi at.ҚазҰУ. Molodoj uchenyj 2015. <https://moluch.ru/archive/> [opportunities for the development of tourism in the Kyzylorda region. Collection of the international scientific and practical conference" geography: science and education"]. Almaty. Al-Farabi Kazakh National UniversityKaznu. Young scholar 2015. [in Kazakh]
2. [Electronic resource]. - URL: <https://kazakhstan.travel/>[in Kazakh]
3. [Electronic resource]. - URL: <https://24.kz/>[in Kazakh]
4. [Electronic resource]. - URL: <https://syr-media.kz/>[in Kazakh]

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ТУРИСТСКО-РЕКРЕАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ПОТЕНЦИАЛА КЫЗЫЛОРДИНСКОЙ ОБЛАСТИ

А.С. НУРГАЗИНА*, Н.С. ҚАЛИЛА

Актюбинский Региональный Университет им. К.Жубанова, Ақтөбе, Қазақстан

*e-mail: najzharkyn@mail.ru

Аннотация. Рекреационный туризм - это туризм, который вызывает у туристов душевную удовлетворённость, повышает интерес к жизни. В его число входят оздоровительные, познавательные, природные, культурно-исторические, спортивные, культурно-развлекательные объекты. Организация рекреационных ресурсов в целях туристской деятельности в зависимости от индивидуальных интересов каждого

человека является признаком новизны отрасли. Рекреационные ресурсы в туристской сфере многообразны в зависимости от истории формирования, места расположения, особенностей строения региона, района, населенных пунктов. Формирование туристской специфики того или иного региона напрямую зависит от рекреационного ресурса и возможностей этого места. Широкое распространение туристских рекреационных мест в регионах является основным источником новаторского развития туристской отрасли. В основе рекреации лежит нормализация. Рассматривается не только в лечебных целях, но и в духовной направленности. Понятие рекреации строится с элементами рекреационного места, рекреационной деятельности, рекреационной возможности и другие. Каждый регион имеет свою рекреационную специфику. Наличие возможностей способствует достижению определенного результата туристического уровня региона. Необходимо только уметь рационально, разумно организовать его. В результате появляются новые, востребованные широкой публикой, доступные практически каждому, высококлассные, неповторимые, расширяются рамки понятия туристской рекреации. Рекреация туристской отрасли, динамично развивающаяся на мировом уровне, является фактором, который никогда не выходит за рамки. Дело в том, что именно сфера, связавшись с каждой частью туризма, сформировала свою обширную нишу.

Ключевые слова. Туристическая рекреация, экскурсия, курорт, музей, мавзолей, внутренний туризм, туристы, этно-парк.

CURRENT STATE OF TOURIST AND RECREATIONAL DEVELOPMENT POTENTIAL OF KYZYLORDA REGION

A.S. NURGAZINA *, K.N. KALILA

K. Zhubanov University, Aktobe, Kazakhstan

e-mail: najzharkyn@mail.ru

Annotation. Recreational tourism is tourism that makes tourists mentally satisfied and increases their interest in life. It includes recreational, educational, natural, cultural-historical, sports, cultural and entertainment facilities. The organization of recreational resources for tourist activities, depending on the individual interests of each person, is a sign of the novelty of the industry. Recreational resources in the tourism sector are diverse depending on the history of formation, location, features of the structure of the region, district, settlements. The formation of the tourist specifics of a particular region directly depends on the recreational resource and the capabilities of this place. The wide distribution of tourist recreational places in the regions is the main source of innovative development of the tourism industry. Recreation is based on normalization. It is considered not only for medicinal purposes, but also in a spiritual orientation. The concept of recreation is built with elements of a recreational place, recreational activity, recreational opportunity, etc. Each region has its own recreational specifics. The availability of opportunities contributes to achieving a certain result of the tourist level of the region. It is only necessary to be able to rationally, intelligently organize it. As a result, new, high-class, unique, popular with the general public, accessible to almost everyone, are emerging, and the scope of the concept of tourist recreation is expanding. The recreation of the tourism industry, which is dynamically developing at the global level, is a factor that never goes beyond. The fact is that it is the sphere, having connected with each part of tourism, that has formed its vast niche.

Key words. Tourist recreation, excursion, resort, museum, mausoleum, internal tourism, tourists, ethnopark.